

Vedlegg 4: Forventningslogg skrevet i forkant av intervjuene

Forventninger: Hva tror jeg at jeg kommer til å finne?

Under har jeg skrevet ned mine tanker om hva jeg tror jeg kommer til å finne i intervjuene mine. Det handler om hvordan lærerne tilrettelegger skoledagen og hva de tenker eller gjør i direkte samhandling med eleven, for å oppnå en god relasjon. Jeg har forsøkt å fordele dem ved bruk av underoverskrifter, uten at alt nødvendigvis er like godt dekket.

Kjennskap til eleven

Jeg tror lærerne bruker mye tid til å bli kjent med eleven. Dette gjelder både hva eleven faglig og sosialt mestrer og har utfordringer med, men også interesser og aktiviteter som eleven liker. Dette bidrar til at læreren viser at han/hun interesserer seg for eleven, og åpner for at læreren kan bruke dette som elementer i undervisningen eller som belønning. Videre vil dette anerkjenne elevens interesser, og kan føre til at læreren framstår som en lyttende og oppriktig interessert person.

Jeg tror også lærerne arbeider for et godt skole-hjem-samarbeid, både for å dele informasjon og tips, men også for oppfølging av tiltak og hendelser. Dette kan bidra til trygghet og forutsigbarhet for eleven.

Jeg tror også lærerne bruker sin kunnskap om eleven til å arbeide forebyggende. Ved å kjenne eleven vet man mer om hvor mye man kan forvente, se når eleven er på vei ut av toleransevinduet og trenger en pause – og slik være i forkant og forhindre at vanskelige situasjoner oppstår.

Tilpasning for mestring og motivasjon

Jeg tror lærerne tilpasser opplegg og arbeidsmåter, slik at eleven skal føle mestring og motivasjon for å gå i gang. Mange har nok egne avtaler med eleven, som eksempelvis mengde arbeid før pause/belønning, valg av pauseaktivitet, eget tegn for pause og lignende. Kanskje kutter læreren ned på hvor lenge eleven skal jobbe om gangen, før pausen kommer. Dette kan være en aktivitet som de har blitt enige om på forhånd. Kanskje er dette en fysisk aktivitet ute (eksempelvis løpe seg en runde) eller en oppgave, eksempelvis å gå med søpla eller lignende. Dette kan gjøre at eleven føler seg viktig ved å hjelpe til og bidra med noe, og at dette blir verdsatt av læreren. En slik oppgave vil også kunne gi en følelse av mening.

Jeg tror også at lærerne, gjennom kjennskap til eleven, tilpasser hvor eleven sitter, med hvem og lignende. Dette for å sørge for at eleven kan jobbe best mulig og holde seg innenfor sitt

toleransevindu, eksempelvis ved å fjerne mulige triggere/forstyrrende elementer fra miljøet rundt. Dette henger også sammen med å være i forkant, som jeg har satt som et eget punkt.

Fokus på det positive

Jeg tror lærerne forsøker å se det positive og arbeider for å framheve dette foran det negative. At de kanskje ignorerer en del negativ atferd, såfremt dette ikke skader andre rundt, for heller å rose hver gang noe positivt skjer. Dette innebærer at lærerne følger med på eleven og resten av klassen, og leter etter positive elementer. Jeg tror også mange lærere bevisst prøver å rose eleven, ikke bare en-til-en, men også foran andre barn. Dette bidrar til at andre elever opplever at også «de vanskelige» elevene har positive sider, og kan bidra til et bedre klassemiljø der elevene lærer å framsnakke hverandre. Dette tror jeg lærerne er bevisste på, siden elever med atferdsproblemer lett kan ende opp utenfor det sosiale fellesskapet, på grunn av atferden sin. Ved å arbeide for et positivt klassemiljø der læreren fremmer gode verdier, kan elevene lære å akseptere og verdsette forskjeller. Slik bidrar læreren til et inkluderende klassemiljø der alle elevene skal oppleve tilhørighet til gruppa, uansett hvilke utfordringer de måtte ha.

Jeg tror også lærerne bruker mye ros og oppmuntring i arbeidet om å støtte eleven til å få tro på seg selv, både faglig og sosialt. Jeg tror lærerne arbeider for å vise eleven at de spiller på lag, at de jobber sammen og ønsker å hjelpe dem til å oppnå mestring og å ha det bra. Jeg tror også at lærerne er bevisste på at ros må være ekte, for at eleven skal ta den til seg. Dette ved at det er samsvar mellom verbalt språk og kroppsspråk.

Jeg tror flere lærere benytter seg av humor i relasjonen til eleven. At de forsøker å tulle, le og smile sammen. Jeg tror lærerne arbeider for å se eleven gjennom hele skoledagen, og slik kunne være i forkant og forebygge vanskelige situasjoner, men også rose når noe er bra. Mange lærere tar seg nok tid til å være sammen med elevene, og prøver å legge opp til gode stunder sammen slik at de kan dele gode øyeblikk. Dette vil kunne styrke relasjonen og øke sannsynligheten for at eleven hører på dem når ting blir vanskelig.

Bevissthet rundt egne forventninger, følelser og kroppsspråk

Jeg tror lærerne kommer til å snakke om bevissthet rundt egen rolle og atferd, i samhandling med eleven. Balansen mellom å utvise varme og autoritet tror jeg nevnes. Ved å være forutsigbar i atferd gjennom alle hendelser vil de kunne framstå som en voksen med varme og omsorg, også når de må være grensesettende. Jeg tror de arbeider mye med seg selv for å være tålmodige og holde seg rolige når eleven utfordrer. At de ikke gir etter når eleven tester grenser, men klarer å holde seg rolige nok til å være den kloke i situasjonen. Jeg tror også de

mener det er viktig å ikke ta det personlig når ting går galt. Kanskje bruker lærerne kollegaer og ledelse for samtaler og veiledning, slik at de klarer nettopp dette.

Jeg tror lærerne er bevisste på å se og forstå eleven, atferden og de handlingene han gjør. Jeg tror læreren mener det er viktig å behandle eleven med respekt, og å snakke til han på en ordentlig måte, på lik linje med de andre elevene. Jeg tror læreren prøver å være bevisst egne tanker og følelser rundt eleven, slik at ikke disse påvirker relasjonen i en negativ forstand. At de har et bevisst fokus på å skille atferd og person og at de er bevisste på å uttrykke dette til eleven, slik at det ikke er noe tvil om at de fortsatt bryr seg og verdsetter han. Ved å være medmenneskelig overfor eleven kan de enklere forstå og akseptere at eleven har utfordringer/en dårlig dag – men at dette noe som lar seg arbeide med. Dette inkluderer også å se på atferden som et uttrykk for noe, og ikke som en feil som ligger i eleven. Jeg tror også de prøver å starte med blanke ark hver dag, slik at tidligere episoder ikke påvirker deres tanker, følelser og forventninger til eleven neste dag.

Jeg tror de mener det er viktig å gi av seg selv som lærer, slik at eleven blir kjent med dem, både som lærer og menneske. Bevissthet rundt eget kroppsspråk er viktig, både ved ros og støtte (så eleven føler det er oppriktig), men også i utfordrende situasjoner. Jeg tror lærerne bidrar til å roe eleven og situasjonen ved å selv holde seg rolig, slik at de utviser kontroll på det som skjer. I tillegg unngår de da å forsterke elevens utagering.

Forutsigbarhet

Jeg forventer at lærerne kommer til å nevne viktigheten av forutsigbarhet i møtet med denne type atferd. Jeg tror de arbeider for å ha faste rutiner, samt et bevisst fokus på overgangssituasjoner. Kanskje forteller de eleven hva som skal skje i forveien. Jeg tror de prøver å gi korte og tydelige beskjeder, samt ha enkle og tydelige regler. Disse har nok en positiv ordlyd og er lette å forstå. Jeg tror læreren snakker om reglene i hel klasse og repeterer dem til eleven ved behov. Jeg tror læreren arbeider for å være forutsigbar ved å gi advarsler i forveien av uakseptabel atferd, slik at eleven gis et valg og at det er forutsigbart hva som skjer dersom han ikke følger beskjeden. Eleven vet nok også på forhånd hva konsekvensen er – og denne er nok rimelig i forhold til atferden (at det er en logisk og rettferdig konsekvens).

Rolig og rettferdig konflikthåndtering

Ved konflikter tror jeg læreren prøver å være raskt på plass for å bidra til konfliktløsning.

Læreren lar nok eleven roe seg ned alene dersom han er sint, slik at de kan snakke sammen når han er rolig.

Jeg tror læreren forsøker å roe situasjonen og lytte til begge parter – at håndteringen oppleves rettferdig. Det samme gjelder konfliktløsningen og eventuelle konsekvenser – at læreren ikke forskjellsbehandler dem ved å være strengere med den ene eller se gjennom fingrene på elevens atferd. Jeg tror også læreren bidrar til å sette ord på hva som har skjedd og hva elevene føler, slik at eleven hjelpes til å forstå både situasjonen og seg selv. Jeg tror også læreren er god på å følge opp slike hendelser (men at læreren arbeider proaktivt slik at disse hendelsene ikke skjer så ofte).

Arbeid med følelser og sosial kompetanse

Jeg tror læreren prøver å modellere, både for eleven og for klassen, hvordan man kan håndtere vanskelige situasjoner. Jeg tror læreren snakker om situasjoner generelt og viser eksempler på hvordan man kan håndtere disse. Jeg tror de snakker om følelser og reaksjonsmåter, slik at elevene gis «en verktøykasse» med måter å reagere på. Ved å snakke sammen og sette ord på følelser, samt hvordan man kan lese andres følelser, kan læreren hjelpe eleven med å forstå andre, men også seg selv.

Generelt tror jeg at læreren, ved å være tilgjengelig, forutsigbar, trygg, se, lytte, respektere og hjelpe eleven, bidrar til at relasjonen mellom dem styrkes i positiv retning. Ved å være rolige og rettferdige også i utfordrende situasjoner kan de vise at de tåler eleven, og slik at de er til å stole på. Dette tror jeg kan føre til at eleven ikke utfordrer like mye, fordi de ikke ønsker å miste relasjonen som de har til læreren.